

Resultaten Meetprogramma Reptielen 2016

Ingo Janssen (RAVON) & Marnix de Zeeuw (CBS)

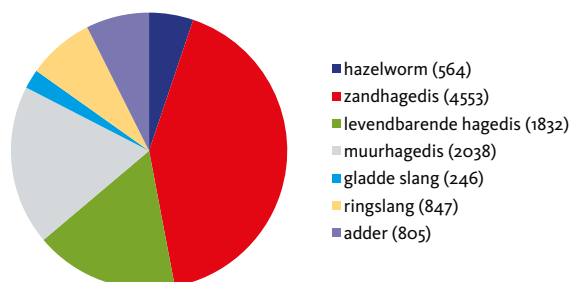
In 2016 zijn in het kader van het NEM voor het 23ste achtereenvolgende jaar reptielen gemonitord. We ontvingen gegevens van 240 trajecten. Op die trajecten is tijdens 1.319 veldbezoeken 10.885 keer een hagedis of slang gezien. Er vanuit gaande dat een veldbezoek zo'n twee uur in beslag neemt hebben we afgelopen jaar 2.638 uur (= 330 werkdagen) reptielen gemonitord en gemiddeld ieder kwartier een reptiel waargenomen.

Het weer in 2016

Volgens het KNMI was 2016 zeer warm, zeer zonnig en aan de droge kant. De winter was uitzonderlijk zacht en zeer zonnig. De lente begon echter laat; maart en april kenmerkten zich door koude perioden met tot ver in april winterse buien. De zomer was zeer warm en wat zonniger en natter dan normaal. Augustus en september waren zeer warm maar oktober en november waren juist kouder dan normaal. Warm en zonnig weer is normaliter uitstekend voor reptielen maar de droogte is niet goed voor de vochtminnende noordelijke soorten als adder en levendbarende hagedis, dat zijn ook meteen de twee soorten die gedurende de looptijd van het Meetprogramma Reptielen afnamen (levendbarende hagedis) of afnamen (adder) in Nederland.

Legenda

lower CL en upper CL = betrouwbaarheidsinterval

Waargenomen reptielen op de trajecten in 2016.

Resultaten per soort

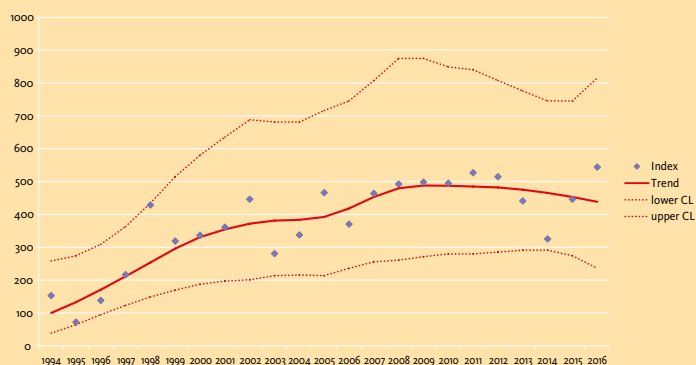
Hazelworm

De langjarige trend van de hazelworm vertoont een **matige toename** (laatste 10 jaar stabiel). Ons minst bedreigde reptiel kende in 2016 een prima jaar en uit de indexcijfers blijkt dat er, sinds de start van het Meetnet Reptielen, meer hazelwormen

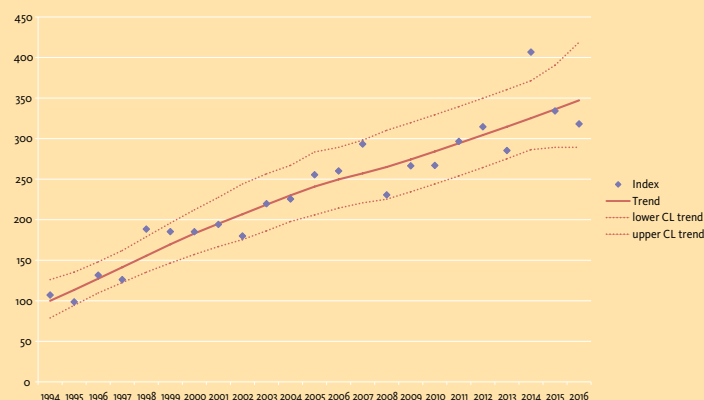

Hazelworm op de uitkijk. (Foto: Jelger Herder)

hazelworm

zandhagedis

Levendbarende hagedis is de laatste jaren stabiel. (Foto: Richard Struijk)

zijn dan ooit. Veel hazelwormen zijn gezien op de Veluwe en op plaatjestracten in Noord-Brabant en Drenthe (maximaal 16). In 2016 is de soort tijdens 228 bezoeken (17% van alle bezoeken in 2016) waargenomen op de trajecten en, typisch voor deze soort, in 50% van die gevallen gaat het om slechts een dier.

Zandhagedis

De langjarige trend van de zandhagedis vertoont een **matige toename** (laatste 10 jaar matige toename). Deze soort zit al sinds de start van het Meetprogramma in de lift en blijft het onverminderd goed doen.

In 2016 is de soort tijdens 526 bezoeken gezien (40% van alle bezoeken in 2016). Grote aantallen komen van de bekende plekken (Veluwe, Utrechtse heuvelrug en de duinen) met als uitschieter de score van Ineke Schaars die op 15 augustus liefst 110 (sub)adulte dieren en 3 juvenieltjes zag op haar traject in het Bergherbosch.

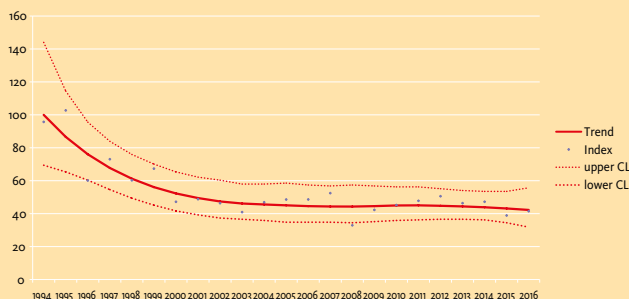
Levendbarende hagedis

De langjarige trend van de levendbarende hagedis vertoont een **matige afname** (laatste 10 jaar stabiel). De vrije val van deze eens zo algemene soort lijkt gestopt, de omvang van de landelijke populatie is nu alweer zo'n 10 jaar stabiel. In 2016 is de soort tijdens 382 bezoeken gezien (29% van alle bezoeken in 2016). Behoorlijke aantallen (maximaal 50) werden gezien op trajecten in Utrecht, Zuid-Limburg, het Gooi en de Veluwe.

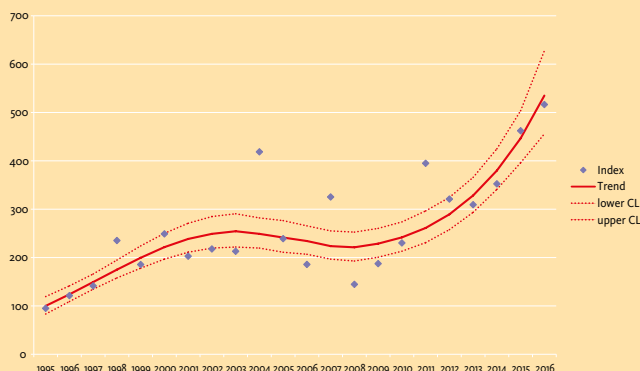
Muurhagedis

De langjarige trend van de muurhagedis vertoont een **matige toename** (laatste 10 jaar sterke toename). Nooit eerder was de populatie van de muurhagedis zo groot! Ons zeldzaamste reptiel doet het dus uitstekend binnen zijn natuurlijke verspreidingsgebied (= Maastricht en omgeving). De inmiddels talloze illegaal uitgezette populaties van deze soort doen niet mee in het Meetprogramma maar lijken het veelal goed te doen. Helaas is de muurhagedis ook uitgezet op plekken waar de

levendbarende hagedis

muurhagedis

levendbarende hagedis leeft (zoals de Bemelerberg). Het zou zeer interessant zijn om dit soort plekken te monitoren om de invloed van de muurhagedis op de levendbarende hagedis te kunnen meten. Wie voelt zich geroepen om zo'n plek te monitoren?

Gladde slang

De langjarige trend van de gladde slang is **stabiel** (laatste 10 jaar stabiel). Deze lastig vindbare soort is afgelopen jaar tijdens 103 bezoeken waargenomen (8% van alle bezoeken in 2016). De soort is vooral waargenomen op de bekende plekken: ZO-Drenthe, Veluwe, de Peel en de Kempen. Opvallend was de waarneming van liefst 9 exemplaren al heel vroeg in het seizoen (11 april) in het Bargerveen, de meeste waarnemingen van deze soort komen immers uit de (na)-zomer.

Gladde slang. (Foto: Jelger Herder)

Ringslang

De langjarige trend van de ringslang vertoont een **matige toename** (laatste 10 jaar onzeker). In 2016 is de soort tijdens 204 bezoeken waargenomen (15% van alle bezoeken in 2016). Grote aantallen komen van de bekende plekken: Kuinderbos, Onderlangs, Utrecht en Amsterdam. Ook van deze soort wordt vaak (40%) maar een exemplaar gezien tijdens trajectbezoeken. Anders dan bij de hazelworm ligt dat bij de ringslang niet aan de 'zichtbaarheid' van de soort maar aan het feit dat veel trajecten slechts een deel van het leefgebied van de ringslang omvatten. Zo wordt de soort op veel Veluwe trajecten (meestal heide) slechts sporadisch gezien, heide vormt slechts een deelhabitat voor de ringslang, ze zijn er niet altijd aanwezig.

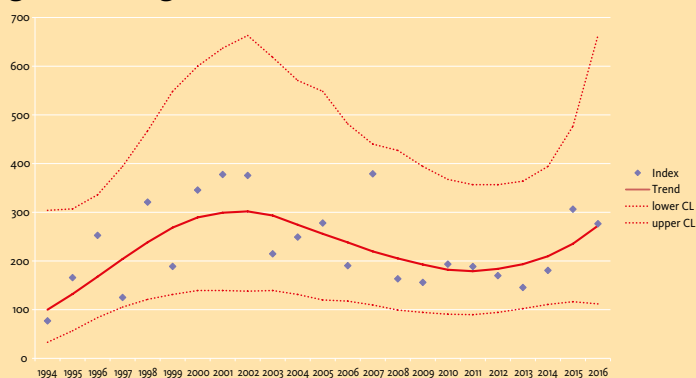
Adder

De langjarige trend van de adder is **stabiel** (laatste 10 jaar matige afname). In 2016 is de soort tijdens 246 bezoeken waargenomen (19% van de bezoeken in 2016). De soort is ook afgelopen jaar weer vooral gezien op de bekende plekken in Drenthe, Friesland en de Veluwe. De adder is momenteel het zorgenkindje onder de inheemse reptielen, het is de enige soort waarvan de populatie, bekeken over de laatste 10 jaar, afneemt.

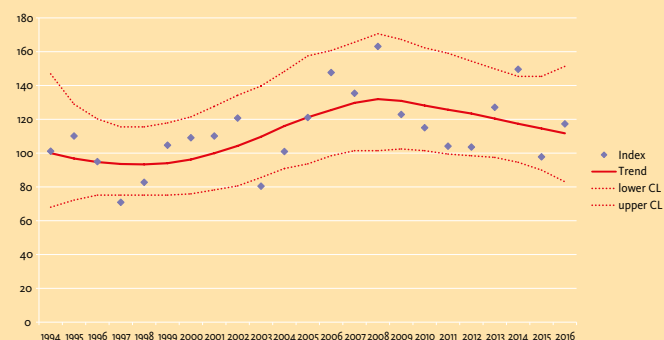
De adder laat de laatste jaren een afname zien. (Foto: Jelger Herder)

gladde slang

ringslang

adder

